

FJÁRMÁLA- OG EFNAHAGSRÁÐUNEYTIÐ

Jóhannes Karl Sveinsson hrl.
Borgartúni 26
105 Reykjavík

Arnarhvoli 101 Reykjavík
sími: 545 9200 bréfasími: 545 9299
postur@fjr.is www.fjr.is

Reykjavík 24. ágúst 2017
Tilv.: FJR17080036/2.3

Efni: Skipun í starfshóp

Fjármála- og efnahagsráðherra hefur ákveðið að skipa starfshóp sem falið er það verkefni að endurskoða lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi, lög nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi auk ákvæða annarra laga um fjármálamarkaði eða fjármálafyrirtæki, tengist þau eftirliti með markaðnum.

Í frumvarpi til fjárlaga 2017 og fjármálaáætlun 2018-2022 er það eitt af markmiðum varðandi markaðseftirlit á fjármálamarkaði að skýra hlutverk, stöðu og verkefni Fjármálaeftirlitsins betur í lögum. Í því samhengi var lagt til að ráðist yrði í þá aðgerð að skipa sérstaka nefnd sem fengi það hlutverk að ráðast í heildarendurskoðun á lögum nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi og lögum nr. 1999/99, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi.

Lög um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi tóku gildi 1. janúar 1999. Lögin endurspegluðu áherslur þess tíma þar sem stefnan víðast hvar var að skilja í sundur starfsemi fjármálaeftirlits og seðlabanka með skýrum hætti og sameina eindareftirlit með ólíkum sviðum fjármálamarkaða, svo sem bönkum, váttryggingafélögum og fjárfestingarsjóðum, undir einum eftirlitsaðila. Þetta eftirlit var falið Fjármálaeftirlitinu, sem þá var ný stofnun, í lögum. Síðan þá hafa lög er varða mismunandi svið fjármálamarkaðarins tekið ýmsum breytingum auk þess sem ný heildarlög hafa verið sett á sumum sviðum.

Í kjölfar fjármálakreppunnar hefur eftirlitsumgjörð fjármálakerfisins í auknum mæli verið flokkað í tvo höfuðþætti, eindareftirlit (e. micro-prudential supervision) og þjóðhagsvarúð (e. macro-prudential supervision). Er almennt litið svo á að hið fyrrnefnda, ítarlegt eftirlit með einstökum fjármálafyrirtækjum og viðskiptaháttum á fjármálamarkaði, sé á ábyrgð fjármálaeftirlits í hverju landi en hið síðarnefnda, samræmd heildarmynd af fjármálastöðugleika, á ábyrgð seðlabanka. Eftir fjármálakreppuna hefur umræða um ríkara samstarf og samtvinnun eindareftirlits og þjóðhagsvarúðar farið vaxandi, a.m.k. hvað varðar eftirlit með bönkum og kerfislega mikilvægum fjármálastofnunum. Til þess að ná fram því markmiði hérlendis hefur meðal annars verið sett á fót fjármálastöðugleikaráð, sem er formlegur samstarfsvettvangur stjórnvalda um fjármálastöðugleika. Í ráðinu sitja fjármála- og efnahagsráðherra, forstjóri Fjármálaeftirlitsins og Seðlabankastjóri. Lög um fjármálastöðugleikaráð tóku gildi sumarið 2014. Seðlabanka Íslands var falið að stuðla að fjármálastöðugleika, auk verðstöðugleika, með breytingu á lögum um bankann í júlí 2013. Hlutverk Fjármálaeftirlitsins í fjármálastöðugleika á Íslandi hefur ekki verið skilgreint í lögum, umfram það hlutverk sem það hefur í fjármálastöðugleikaráði.

Í maí sl. samþykkti Alþingi ný lög um evrópskt eftirlitskerfi á fjármálamarkaði, nr. 24/2017. Með þeim var tekin upp ný stofnanaumgjörð evrópsks eftirlitskerfis á fjármálamarkaði með því

að innleiða reglugerðir Evrópusambandsins, eins og þær voru teknar inn í EES-samninginn, um evrópsku bankaeftirlitsstofnunina (EBA), evrópsku váttrygginga- og lífeyrissjóðaeftirlitsstofnunina (EIOPA) og evrópsku verðbréfamarkaðseftirlitsstofnunina (ESMA). Kerfisumgjörð fyrir fjármálamarkað innan Evrópska efnahagssvæðisins verður því í höndum evrópskra stofnana en daglegt eftirlit með fjármálafyrirtækjum og mörkuðum er eftir sem áður í höndum einstakra ríkja. Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) mun, í ákveðnum tilvikum, hafa heimildir til þess að taka bindandi ákvarðanir gagnvart fyrirtækjum á fjármálamarkaði og í ágreiningsmálum milli lögbærra yfirvalda. Fyrst og fremst mun ESA veita Fjármálaeftirlitinu aðhald og mun undanföllum ákvarðana verða beint að Fjármálaeftirlitinu og það krafið um umbætur. Álag á Fjármálaeftirlitið mun verða meira vegna beinna samskipta við evrópsku eftirlitsstofnanirnar og aukin gagnaskil.

Í lögum um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi segir að þeir aðilar sem Fjármálaeftirlitið hefur eftirlit með skuli standa straum af kostnaði við rekstur stofnunarinnar. Eftirlitsgjaldið er innheimt af Fjármálaeftirlitinu og rennur beint til þess. Fyrir 1. júlí ár hvert skal Fjármálaeftirlitið senda fjármála- og efnahagsráðherra rekstraráætlun stofnunarinnar fyrir næstkomandi ár. Samkvæmt nýjum lögum um opinber fjármál, nr. 123/2015, er leitast við að straumlínulaga stefnumótun ríkis, sveitarfélaga og stofnana þeirra. Í fjármálaáætlun til fimm ára, sem endurskoðuð er á hverju ári, eru lagðar breiðar línur í stefnumótun og ráðstöfun opinberra fjármuna til málefnasviða og málaflokka. Fjármálaáætlunin byggir meðal annars á eigin stefnu ríkisaðila A-hluta, líkt og Fjármálaeftirlitsins, sem gerð er til þriggja ára.

Í síðustu skýrslu sendinefndar Alþjóðagjaldeyrissjóðsins um Ísland, frá 30. maí 2017, er lagt til að skipulag eftirlits á fjármálamarkaði verði tekið til gagn Gerrar endurskoðunar, með áherslu á aukið sjálfstæði. Þá er það jafnframt sagt vera forgangsmatið að efla eftirlit á fjármálamarkaði hér á landi. Fjallað er um úttekt sjóðsins á fylgni Fjármálaeftirlitsins við 29 kjarnaviðmið Basel-nefndar um bankaeftirlit árið 2014 hværrar niðurstaða var að Fjármálaeftirlitið væri ekki nógu öflugt eða sjálfstætt. Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn telur að þær umbætur sem átt hafa sér stað á löggjöf fjármálamarkaðar og eftirlits með honum frá árinu 2014 hafi ekki tryggt Fjármálaeftirlitinu nógu skýrar og yfirgrípsmiklar heimildir til að sinna áhættumiðuðu eftirliti með árangursríkum hætti. Enn á eftir að bregðast við nokkrum athugasemdum úr úttekt sjóðsins á fylgni við kjarnaviðmiðin frá 2014.

Starfshópnum er falið að taka framangreind atriði til sérstakrar skoðunar m.t.t. nauðsynlegra laga- og reglugerðabreytinga. Við vinnuna ber starfshópnum að leita eftir sjónarmiðum Fjármálaeftirlitsins, Seðlabanka Íslands og Samtaka fjármálafyrirtækja.

Starfshópin skipa eftirtaldir:

Jóhannes Karl Sveinsson hrl., formaður,

Guðbjörg Eva Baldursdóttir, lögfræðingur í fjármála- og efnahagsráðuneyti,

Haraldur Steinþórsson, lögfræðingur í fjármála- og efnahagsráðuneyti,

Leifur Arnkell Skarphéðinsson, lögfræðingur í fjármál- og efnahagsráðuneyti,

Tinna Finnbogadóttir, hagfræðingur í fjármála- og efnahagsráðuneyti.

Starfshópnum er falið að skila niðurstöðum sínum til ráðherra í formi draga að lagafrumvarpi ásamt skilagrein eigi síðar en 15. desember 2017.

Virðingarfyllst

Benedikt Jóhannesson